

[Kr. Juul.]

fornødne materiale til bedømmelse af, hvorvidt denne udgift er nødvendig.

Hvidberg: Man har undertiden i disse tider hørt ordet krise eller krisetid anvendt i forbindelse med vore højskoler; men hvis man nævner noget sådant i udlandet, hvor vore folkehøjskoler, som vi alle ved, mange steder står som noget helt forbilledligt, som man selv ønsker at gennemføre, vækker det, som jeg selv har oplevet, både forbavselse og sorg. Hvis det virkelig skulle være tilfældet, at højskolerne var kommet ind i en krisetid, synes jeg også, at der ville være grund til at tale om sorg i den forbindelse; men jeg er ikke helt sikker på, at det er rigtigt. Der er jo i alt fald højskoler, som ikke mærker noget som helst til krise, man kunne måske sige tværtimod.

Det synes mig, at en sådan dannelsesskole — ordet dannelse anvender jeg her i en dybere betydning end den, hvori det sædvanligt bruges — ikke bare for landboudommen, som højskolen hidtil særlig har taget sig af, men også for byungdommen og i det hele taget langt videre ud i dansk ungdom er der sandsynligvis nuomstunder mere brug for; den er måske mere tiltrængt end nogensinde tidligere. Derfor kan det godt være, at et og andet skulle ændres i højskolernes arbejdsmåde her og dér; men selve dette, at ungdommen gennem fortælling, foredrag, eller mere aktiviseret, i studiekredse, i samvær, ja, i hele den livsform, som vor højskole har skabt, og som har gjort et så stærkt indtryk på os alle, føres ind i en åndelig værdiverden, der kan give den modstandskraft overfor livets tilskikkelser både i lykke og ulykke, kan give den indhold i en noget mekaniseret daglig tilværelse og også kan give den, skal vi sige, åndelig vækkelse midt imod alt det rå og vulgære, der er fremme i nutidslivet — det forekommer mig dog at være noget, som vor tids ungdom måske trænger mere til end fortidens.

Forsåvidt tror jeg, at man, når man tager højskolernes nye store opgaver i betragtning, ikke bør tale om krise i forbindelse med højskolerne, end mindre, som man undertiden har hørt det hvisle i ormegård, at deres tid helt er forbi, men at man derimod skulle tale om højskolernes fornyelse,

om et nyt kapitel i deres historie. På hele denne baggrund er det klart, at jeg må indtage en positiv stilling til lovforslaget. Der er i og for sig ikke tale om nogen højskolens krise, men derimod om en økonomisk krise for højskolerne, som de ikke selv kan gøre for.

Jeg vil gerne have lov til rent parentetisk at gøre opmærksom på en sag. Det forekommer mig, at hele dette højskolespørgsmål i nogen grad berøres af det for tiden så stærkt diskuterede spørgsmål om skolens struktur. Det er jo den højtærede minister selv, der har sat denne diskussion i gang. Han har undladt — som det synes mig temmelig uretmæssigt — at invitere repræsentanter for venstre og de konservative til sine rundbordssamtaler og i hasteudvalget. Jeg er på forhånd klar over, hvad den højtærede minister vil svare på denne bemærkning, men jeg kan ikke anerkende det; jeg mener, det er urigtigt, at han ikke har gjort det.

Derfor er jeg kun i stand til at tale om ministerens plan udfra, hvad jeg har hørt, og hvad jeg har læst i bladene. Men har jeg forstået ministeren ret, så tænker han sig en 3-klasset hovedskole, hvis linier sammenhørende har en mere praktisk karakter. Disse linier skulle så tilsammen danne den skole, som langt den største del af landets børn skal gå ud fra og skal lære det i, som de skal gå ud i livet med. Denne hovedskole, forekommer det mig, må fremtræde som en slags afrundet hele, hvor unge mennesker, bortset fra det erhvervsbetonede, de dér lærer, skulle opleve en berøring ikke blot med vor mere ydre historie, men også med vor ånds historie, sådan som den fremtræder i kirkekundskab og litteratur. Dette skulle ligesom komme til dem og hjælpe dem til, som jeg sagde det før, en indførelse i en åndelig værdiverden, som skal give deres liv indhold.

Men hvad er så denne hovedskole, sådan som jeg tænker mig den — jeg ved ikke, om det er på samme måde, den højtærede minister tænker sig den — i og for sig andet end en art ungdomshøjskole? Man kunne måske sige børnehøjskole, en højskole for de ganske unge indenfor folkeskolens rammer? Og hvordan skal vi se denne skoleordning i forhold til vore nuværende højskoler? Vil det være således, at denne hovedskole som et